

ARMAND DE FLUVIÀ

El principi de la fi? Apunts

Jo havia estat monàrquic, d'una monarquia constitucional i parlamentària, perquè creia que era l'única forma d'estat que podia substituir la dictadura franquista. Una república mai no hagués estat acceptada per les forces que aleshores manaven al país: l'exèrcit, l'Església i les finances. Però vaig deixar la militància monàrquica quan el príncep Joan Carles va jurar els *principios del Movimiento*. I quan va morir el comte de Barcelona, que jo considerava el meu rei, em vaig lliurar de la fidelitat a la institució i vaig dir "el rei ha mort, visca Catalunya", i com que, d'altra banda, la família reial creu encara en la *unidad sagrada de la patria*, des d'aleshores sóc independentista, i Catalunya, penso, només pot ser independent amb una república.

La monarquia és menys democràtica que la república, perquè es fonamenta en el dret hereditari del cap de l'estat. La república té com a cap d'estat un president; la monarquia té un cap d'estat, que és el rei, i una família reial que el pot substituir en els actes de representació i que entra dins l'ordre successori de la corona. La monarquia té un cap d'estat independent dels partits polítics, per la qual cosa pot arribar a exercir d'àrbitre; la república té un president que pertany a un partit o facció política.

En una carta a *El Mundo*, un ciutadà deia que monarquia i modernitat són termes antagònics, que parlar d'una monarquia moderna és una contradicció i que a Espanya la mal denominada modernització de la monarquia passa perquè l'hereu es casi amb una dona no verge però, i això hom ho ressalta bastant, molt professional, i, finalment, que si ens parem a pensar-hi, en pocs segons ens adonarem que és una ximpleria, perquè no acontentaria ni els monàrquics, perquè són catòlics i no poden acceptar l'amistament d'una futura reina, ni els republicans, perquè, independentment de la condició de la futura reina, aquesta serà una figura antidemocràtica. Acaba dient que el compromís de l'hereu amb Letizia Ortiz és un fet absurd, es miri com es miri, i els fets absurds no poden tenir cabuda en el racionalisme que és la democràcia.

L'escriptor Luis Antonio de Villena, a *El Periódico*, ha escrit que la monarquia es fonamenta, en el més profund, en el fet que el rei, per més constitucional que sigui, ni és democràtic ni és qualsevol. El rei (que no es elegit democràticament, en cap monarquia, que en si mateixa és el contrari de la democràcia) és el símbol de l'estat, i tots els privilegis que té depenen d'aquest simbolisme que el monarca encarna. Per això, l'únic privilegi que no té un rei és el de ser un ciutadà normal. Els reis no són ciutadans normals (no voten), són el símbol de l'estat. Així, quan els reis es comporten com a simples ciutadans normals, el ciutadà comú primer s'alegra de veure tanta quotidiana-

"Heu invertit disset o divuit anys en formar-vos i cercar una dona que fos la futura reina d'Espanya i Letizia Ortiz és l'opció que us sembla millor?"

nitat, però ben aviat es pregunta: si són com tothom i fan el mateix que tothom, per què tant de protocol, tanta pompa i circumstància, tant de privilegi? El que comença amb aplaudiments pot acabar, ben fàcilment, amb xiulets. Perquè el més habitual, la quotidianitat, el que ens fa semblants a tots, fa molt de mal a l'excepcionalitat del símbol. Si mentalment em poso de monàrquic –sóc republicà–, només trobo sentit a aquesta mo-

narquia si dona suport als seus molts privilegis únicament en l'excepcionalitat del seu simbolisme. Al rei i a la reina se'ls permet gairebé tot, menys ser normals, ja que si de fet són com tothom, per quins set sous han de ser rei i reina? Simplement per fer-nos dentetes dels seus privilegis? Això no semblaria ni moral ni estaria en consonància amb els nostres tan pregonats temps democràtics. Si qualsevol ensopegada conjugal comença a destapar la "normalitat" dels reis, què en quedarà del simbolisme monàrquic, única justificació d'una monarquia constitucional? Aleshores, el mateix poble, que va aplaudir el populisme de l'enllaç, començarà a desenganyar-se, perquè la daurada carrossa de la Ventafocs s'ha convertit en una carabassa. I convé no oblidar que la tradició monàrquica espanyola segueix sent menys sòlida que la britànica, sense un simbolisme pur, alt i net, les monarquies no són res.

Jorge de Esteban, a *El Mundo*, deia que el príncep ha tardat trenta-sis anys a elegir parella, mentre que la seva primera missió és assegurar la successió. Per als que no són visceralment monàrquics, sinó simplement i ocasionalment monàrquics o joancarlistes, si la nostra monarquia ha funcionat molt bé fins ara, és perquè no estava impregnada del virus modernitzant i fins i tot populatxer que ha contagiats monarquies com les de Noruega i fins i tot algunes de les més serioses, com la de la Gran Bretanya o la d'Holanda. Per a aquest sector d'espanyols, en el qual cal incloure també els republicans, aquest casament tan modern els pot fer pensar que quan una vella, màgica, arcaica i tradicional institució com la monarquia s'arriba a modernitzar, aleshores es converteix en república, perquè per a un viatge modern i galàctic no fan falta alforges valitudinàries, costoses i privilegiades.

Miguel Ángel Mellado, també a *El Mundo*, deia que, a voltes, el poble és molt cabrò: si tot el poder emana del poble, com Letizia, i al poble li agrada molt canviar, existeix la temptació que, a la mínima, en la modernització canviï fins i tot la mateixa monarquia.

El periodista Pérez Serrano ha afirmat que la monarquia viu, principalment, del seu prestigi, de l'etern passat, d'aquella mística que ineludiblement acompanya allò que sempre va existir, i troba en les profunditats de la història remota la seva pròpia justificació d'existència.

sobre el matrimoni del príncep

Letizia Ortiz Rocasolano i Felip de Borbó, el dia de la petició de mà. Armand de Fluvià dubta molt que la monarquia serà més a prop del poble pel fet de casar-se el príncep i les infantes amb ciutadans normals.

I és que l'única justificació que té avui dia la monarquia, segons el meu parer, és la seva encarnació en el passat històric –bo i dolent– del país, a través d'una llarguíssima línia de generacions de reis i reines que es remunten, d'una manera continuada, a gairebé més de dotze segles. Això fa que –almenys teòricament– el rei i la família reial siguin percebuts com uns éssers carismàtics, com uns referents simbòlics, que estan a un nivell diferent –més alt i prestigiós– que la resta dels ciutadans. Que el rei vingui a ser com un pare model i la família reial com una família model que cal imitar i respectar. El fet que el rei i la família reial, des de temps força llunyans i principalment per raons d'estat, s'hagin casat sempre amb membres de les altres dinasties reials europees, ha contribuït a mantenir aquest halo gairebé de conte de fades que els ha caracteritzat. Creieu que la monarquia serà més a prop del poble pel fet de casar-se el príncep i les infantes amb ciutadans normals? Letizia és una dona normal, i aquest és el seu principal inconvenient. Com diu el periodista Fernando Múgica, els reis no són éssers humans normals: no poden ser-ho perquè des del bressol els eduquen d'una forma fèrria perquè no ho siguin i mai no arribaran a ser el que el comú dels mortals entén per gent normal.

Sembla que s'ha creat una plataforma d'oposició a aquest casament. Es diu PALO (Plataforma Anti Letizia Ortiz), i en un comunicat que corre entre la gent diu: "Si Qualsevol pot ser reina d'Espanya, per què ho han de ser els Borbó i no els Pérez o els Rodríguez, llicenciats i que parlin anglès? Per què

hem de finançar un circ que ja no té lleons, sinó ninots que aparenten ser lleons? Els diners que tots els espanyols hem invertit en què el príncep hereu fos el més format d'Europa, que ho coneixés tot i tothom, no solament no han estat suficients, sinó que han resultat contraproductius perquè ha conegut totes i... s'ha enamorat ("comunicar-vos com n'estic, d'enamorat de Letizia", va dir). Altesa, i a mi què m'importa; us heu posat a l'alçada dels exconcurants de *Gran Hermano*. Heu invertit disset o divuit anys en formar-vos i cercar una dona que fos la futura reina d'Espanya i Letizia Ortiz és l'opció que a S.A.R. us sembla millor? Volem un rei que pensi així, que pel fet de ser Borbó només tingui drets i privilegis i no obligacions d'estat, encara que a vegades comportin sacrificis personals?"

Una ciutadana normal i corrent, del poble, republicana i nacionalista escrivia una carta a l'*Avui* i deia: "No és el príncep hereu de la corona per un dret de successió instaurat des dels temps més remots? No és cert que la societat no pot decidir, ni tan sols opinar sobre qui ha de ser el pròxim rei? ...No es pot agafar la legislació per a tot el que va a favor i obviar-la quan a un li interessa. O tot o res."

Marçal Sintès, també a l'*Avui*, escrivia que el que més nerviosos el posa de tot aquest assumpte no és que la monarquia vulgui gaudir dels avantatges que tenim la resta dels mortals –com casar-nos amb qui ens doni la gana– però conservant tots els privilegis. No, el que més l'angunieja és la premsa –escrita i audiovisual–, és el servilisme i l'absoluta manca de crítica, és a dir, la traïció als més elementals valors de la profes-

sió periodística, de gairebé tots els empresaris de comunicació. Són de jutjat de guàrdia, i una hipoteca democràtica evident i perillosa.

Javier Ortiz, d'*El Mundo*, responia a l'editorial d'un diari, que deia que seria ridícul que el príncep hagués d'escollir una princesa els únics mèrits de la qual fossin el seu bressol i la seva presència al Gotha, d'aquesta manera: em quedo de pedra, i quins mèrits té el príncep per aspirar a ser cap de l'estat espanyol sinó la distinció del seu bressol i la seva presència al Gotha? Per tant, fixar-se en la genealogia és absurd si es tracta d'una dona a la qual volen convertir en reina, però és fonamental quan la cosa és designar l'aspirant a rei? [...] Em pregunto què té d'especialment problemàtic donar prioritat a un home sobre una dona, una vegada que s'ha acceptat sense una major objecció la superioritat originària d'una família sobre les altres. [...] Tots i totes no som iguals davant la llei?

La Pragmàtica dels matrimonis desiguals. A la segona meitat del segle XVIII, i per mantenir aquell prestigi i aquell simbolisme, el rei Carles III, amb motiu del primer matrimoni d'un infant (el seu germà l'infant Lluís) amb una persona no pertanyent al cercle de les famílies reials o sobiranes, va promulgar la Pragmàtica Sanció sobre matrimonis, en la qual s'establí que el dinasta (membre de la família reial amb dret a succeir el tron) que es casés fora d'aquell cercle perdia, ell o ella i la seva descendència, el dret a poder succeir. Aquesta disposició, que forma part del reglament o estatut intern de la dinastia espanyola (juntament amb el de contraure matrimoni canònic, i cal no oblidar que un dels títols del rei d'Espanya és el de "rei catòlic"), l'han assumit tots els dinastes espanyols fins precisament al casament de la filla gran del rei, la infanta dona Helena. En aquest cas, i en el del matrimoni de la infanta dona Cristina i ara el del príncep, el rei no ha fet cap declaració oficial però sí que a cada naixement d'un nét ha deixat que el seu gabinet de premsa digués quin lloc ocupa cadascun dins l'ordre de successió a la corona.

El dret dinàstic, com el nobiliari, no afecten drets fonamentals dels ciutadans. La Constitució regula la manera tradicional a Espanya de succeir en el tron (en la qual queden legalitzades dues discriminacions; una per raó del sexe —dins el mateix grau, l'home passa per davant de la dona—, i l'altra per raó de l'edat —el més gran passa per davant el més petit—). No es tracta, doncs, com Antoni Segura deia a l'*Avui*, d'una llei sàlica, que impedeix les dones ser reines o transmetre drets dinàstics.

A *El Mundo*, l'advocat Javier Timermans deia que si la Pragmàtica està vigent, no impedeix, legalment i políticament parlant, que Letizia sigui princesa d'Astúries i els seus

"Si la Pragmàtica Sanció no està vigent, que es digui, i que es dedueixin les conseqüències. I si ho està, que es validi el lloc successori de les infantes"

fills hereus al tron, però que el príncep perdria la legitimitat històrica, la qual cosa, diu, no deixa de ser indesitjable i perillosa per a una monarquia, perquè podria donar lloc al fet que sorgissin alguns que podrien titular-se "monàrquics legitimistes" que podrien alçar bandera. Per exemple, l'infant Carles, duc de Calàbria, casat amb una princesa de França i que té una filla casada amb un arxiduc d'Àustria, o podria protestar Luis Alfonso de Borbón y

Martínez-Bordiú, dient ell que no és el "legítim hereu de la monarquia espanyola" (títol que la Constitució dóna al rei Joan Carles I) precisament perquè el seu avi es va casar fora del cercle de les famílies sobiranes i ara fa el mateix el fill de l'actual rei i no passa res. Timermans també diu que seria molt interessant que s'aclareixi el dubte sobre la vigència de la Pragmàtica. Si no està vigent, diu, que es digui des de quan i en virtut de què, i que es dedueixin les corresponents conseqüències. I si ho està, que es derogui expressament per al feliç resultat del casament del príncep i validar el lloc successori de les infantes. Tanmateix, jo suposo que això deu costar al rei fer-ho, perquè tothom diria que ara que ja s'ha beneficiat de la Pragmàtica i gràcies a aquesta és al poder i rei, derogar-la també en benefici propi resultaria molt poc ètic i molt poc exemplar.

Fermín Bocos, també a l'*Avui*, comentava que la decisió del príncep, que compta amb el suport del rei, equival a una derogació explícita de la Pragmàtica i que és un bon pas que "allibera la Corona de certs anacronismes", però s'equivoca; legalment no és cap derogació explícita, en tot cas ho és tàcita, i oblida, com ja ha estat dit més amunt, que la monarquia, que ja per si mateixa és un anacronisme, si es modernitza, perd les característiques pròpies de la institució i ja no té sentit, justificació, ni raó de ser i, per això, és molt millor la república. Hom no pot conservar els privilegis d'un estatus excepcional i prescindir de les obligacions. Seria una posició molt còmoda i cal estar a les dures i a les madures.

La monarquia, si vol perdurar, ha de saber estar al seu lloc, ni completament allunyada del poble ni fosa amb ell. Cal que es mantingui a una equidistància prudencial per mantenir aquell halo de què parlava més amunt i, per tant, crec que s'equivoca l'autor d'una carta al diari *Avui* que deia que amb aquest matrimoni la monarquia s'obre a gent del poble, que Letizia és una dona de la nostra època, res a veure amb les submises que només feien bonic i que espera que això ajudi a fer evolucionar de debò la monarquia. Ja ho veurem, temps al temps.

Armand de Fluvià i Escorsa és dinastòleg